

Asia: VN/20307/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi (ns. joustomalli)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kehitysvammaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Kehitysvammaliitto kannattaa esitettyä joustomallia, koska se lisää joustavuutta palkkatulojen ansaitsemiseen työkyvyttömyyseläkkeen ohella. Joustavampi yhteensovittaminen vähentäisi kannustinloukkuja, tukisi osatyökykyisten työhön kiinnittymistä, kasvattaisi työtunteja ja parantaisi yksilöiden toimeentuloa.

Esityksen mukaan joustosumma olisi kaksi kertaa suojaosa, eli kansaneläkkeessä se tarkoittaisi nykyisellä ansaintarajalla $2 \times 990,90 \text{ e} = 1981,80$ euroa vuodessa eli keskimäärin 165,15 euroa kuukaudessa. Esityksessä on kannatettavaa myös se, että eläkettä ei perittäisi kokonaan takaisin, vaan vain joustosumman ylitteen verran. Malli mahdollistaa siten ajoittaiset suojaosan ylitykset esim. lomarahojen ja lisäpalkkioiden osalta sekä hetkelliset kokeilut lisätä työaikaa.

Ongelmana kuitenkin on, että malli ei kannusta nostamaan tuntimäärää pidempiaikaisesti tai sitä, että esim. TES-korotus nostaa palkan yli suojaosan. Pidempiaikaisissa suojaosan ylityksissä olisi edelleen neuvoteltava työnantajan kanssa työajan vähentämisestä. Siten myös kansaneläkkeessä eläkeoikeuden tarkastelujakson pitäisi olla yhdenvertainen työeläkkeiden kanssa eli 24 kuukautta nyt ehdotetun 12 kuukauden sijaan. Tämä olisi linjassa myös nykyisen eläkkeen lepäämäänjättämisaajan kanssa, eli pidempää työskentelyä voisi edelleen kokeilla 24 kuukauden ajan ilman huolta eläkeoikeuden menettämisestä.

Kehitysvammaisen ihmisen työkyky on usein sidoksissa tiettyyn työpaikkaan ja työtehtävään ja vaatii tietyt tukipalvelut ympärilleen. Osaamisen siirtovaikutukset ovat heillä usein heikot, eli opittuja

työtaitoja on hankala hyödyntää muissa työpaikoissa ja työtehtävissä. Jos henkilö menettää hänelle räätälöidyn työpaikan, uuden hänelle soveltuvan työn löytämiseen voi mennä pitkään aika. Siksi eläkemahdollisuuden on säilyttävä taustalla, vaikka ansaintarajan ylittävä työskentely jatkuisi pidemmänkin ajan.

Työkyvyttömyyseläkkeen suojaosan, joustosumman ja niiden ylitysten yhteisvaikutuksen seuraaminen on haastavaa kehitysvammaisille henkilöille. Siihen liittyvä tarvittaessa selkokielen tieto, neuvonta ja tuki on turvattava varmistamalla henkilölle esimerkiksi työhönvalmentajan tai sosiaalityöntekijän tuki.

Kehitysvammaliitto huomauttaa, että lausuntoaika on liian lyhyt eikä noudata asianmukaisen kuulemisen käytäntöjä.

Rieppo Susanna
Kehitysvammaliitto